

ՇԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱՏԵՆ

SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ,
ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԵՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻՍ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ,
ՇԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԵ ԷՋՄԻԱԾԵՆԻ
ՔՐԻՍՏՈՍԱԲԱՆԴ ՍԻՐՈՅ ՈՂՋՈՅՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ
ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՅ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍՈՅ,
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ,
ԿԱՐԴԱՊԵՏԱՅ, ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ ԵՒ ՍԱՐԿԱԲԱԳԱՅ,
ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐՐՈՑ ԵՒ
ՊԱՇՏՕՆԵԻՑ ԵՒ ՍԻՐԵՑԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱԲԱՏԱՑԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

«... Ապրեցան ի բերանոյ սրոյ. զօրացան ի տկարութենէ.
եղեն զօրաւորք ի պատերազմի. առին զբանակս օտարաց»
(Եբր. 11.34):

Աստուածակառոյց մեր Սրբութիւն Սրբոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից
գոհութեան աղօթքով Հայրապետական Մեր օրհնութիւնն ենք բերում ի Հայաստան,
յԱրցախ և ի Սփիւռք աշխարհի սիրեցեալ մեր ժողովրդին՝ Սարդարապատի, Բաշ-
Ապարանի, Ղարաքիլիսայի 1918 թ. մայիսեան հերոսամարտերի 90-ամեայ յօրելեանի
առիթով:

Տօնում ենք մեր ժողովրդի պանծալի յաղթանակը հայրենի հողի վրայ ազատ
ապրելու իր իրաւունքին, իր գոյութեանը սպառնացող բռնութեան հանդէպ,
յաղթանակը՝ մեր ժողովրդի հաւատաւոր հոգու և խիզախումի: Երախտազգաց հոգով
այսօր ոգեկոչում ենք անմահ յիշատակը անվարան նուիրումով մարտի ելած ու
յաղթանակած մեր քաջարի զինուորների և զօրահրամանատարների,
հոգևորականների և աշխարհազօրայինների, որ «... ապրեցան ի բերանոյ սրոյ.
զօրացան ի տկարութենէ. և եղեն զօրաւորք ի պատերազմի. առին զբանակս
օտարաց»:

Արդար էր մեր ժողովրդի պայքարը: Արևմտեան Հայաստանը հայաթափելուց
յետոյ, թուրքական բանակները ներխուժել էին Արևելեան Հայաստան: Օրհասական
ժամի ահազանգով հնչում էին Սուրբ Էջմիածնի և բոլոր եկեղեցիների զանգերը՝
երկինք բարձրացնելով աղօթքը Գեորգ Ե Սուրենեանց Հայոց Հայրապետի. «Տէր, օգնէ

իմ զաւակներին, որ յաղթեն թշնամուն»։ Վերադասաւորում էին հայոց փոքրաթիւ զօրամիաւորումները, ժողովուրդը շտապում էր համալրել զօրագնդերի շարքերը։ Յոյսը Աստուած, ապաւինած իր սակաւ ուժերին, գերակշռող նուաժողների դէմ կենաց և մահու պայքարի էր գնում մեր ժողովուրդը։ Երկիւղ չունէին մահից, մահեր շատ էին տեսել։ Մահն էր երկնչում եղեմնահար, տմաւեր ժողովրդից, քաղցած, անզէն ժողովրդից, որի հոգին, սակայն, կենսունակ էր արդարութեան հաւատով ու ազատութեան սիրով, արարման ձգտումով և իր կեանքը կառուցելու աներեր յոյսով։

Ամեն հոգում արծազանքում էին Հայրենիքը փրկելու կոչերը Հայոց Հայրապետի, գեներալներ Մովսէս Սիլիկեանի, Թովմաս Նազարէկեանի։ Ամեն հոգում արիւթին ոգեշնչող պատգամն էր Գէորգ Ե Հայոց Կաթողիկոսի. «Ասացէ՛ք հայ բանակին, թէ ես տեղիցս չեմ շարժուում։ Ես չեմ թողնում Սուրբ Էջմիածինը։ ... Ինչպէս Մեծ Վարդանը Քրիստոսի անունով յաղթեց Տղմուտի ափին և ընկաւ հերոսաբար, նոյնպէս և դուք այսօր պէտք է յաղթէք։ ... Մենք ոչ ոք չունենք մեր կողքին, բացի Քրիստոսից, որը մեր միակ ուժն է և մեզ օրհնում է»։ Գօտեպնդուած ճշմարտութեամբ, հանդերձաւորուած արդարութեան զրահով, առած հաւատի վահանը, փրկութեան սաղաւարտն ու Հոգու սուսերը, որ է Աստուծոյ Խօսքը (հմմտ. Եփես. 6.14-17), մեր ժողովուրդը սուրբ Վարդանանց ու Ղևոնդեանց անպարտելի ոգով Աւարայրի սուրը կրկին պարզեց գոյութեան ու ազատութեան պայքարում։ Մայիսեան տասնօրեայ մարտերի արդիւնքում փրկուեց Արևելեան Հայաստանը, որի տարածքում այդ հերոսական օրերին ծնունդ առաւ Հայաստանի առաջին Հանրապետութիւնը։ Ամենածանր պայմաններում, գրեթէ միշտ գտնուելով պատերազմական իրավիճակում, շրջափակման մէջ, Հայաստանի Հանրապետութիւնը ձեռնամուխ եղաւ երկրի շէնացմանը, պետականութեան կառուցմանը և ունեցաւ ձեռքբերումներ, որոնք Հանրապետութեան կարծատն գոյութիւնից յետոյ էլ ծառայեցին մեր ժողովրդին։ Յիրաւի, անտեղի չեն լինում, չեն կորչում անհետ արդար ջանքերն ու նուիրումը։ Աստուծոյ օրհնութեամբ ինչը տկար էր, զօրաւոր դարձաւ, ինչը սակաւ էր, բազմապատկուեց։ Մեր ժողովուրդը վերածնուեց, բարձրացրեց իր նոր կեանքը Հայաստանում և Սփիւռքում, ճանաչուեց աշխարհում իր ձեռքբերումներով, հռչակաւոր գիտնականներով, անուանի արուեստագէտներով, իր ստեղծագործ, տաղանդաշատ հոգով։ Մենք, և սերնդէ-սերունդ մեր զաւակները գնահատանքով և արժանի մեծարումով են յիշելու դժուարին իրավիճակում ապրած ու գործած պետական, ռազմական գործիչներին, հոգևորականներին, մտաւորականներին, ազգային ազատագրական պայքարի նուիրեալ ֆիդայիներին և փառք են մատուցելու ժողովրդին մեր արիասիրտ, որ աղետալի իր ժամանակը դարձրեց հերոսական ու յաղթական և նոր սկիզբը դրեց իր ազգային պետական կեանքի կառուցման։ Արդարև, «... Ապրեցան ի բերանոյ սրոյ. զօրացան ի տկարութենէ. եղէն զօրաւորք ի պատերազմի»։

Սիրելի հաւատաւոր ժողովուրդ հայոց, այսօր մայիսեան հերոսամարտերի

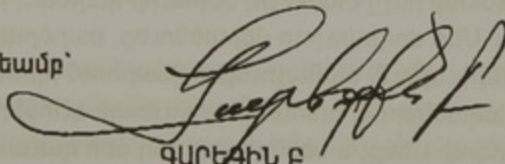
90-ամեայ յորելեանը մենք տօնում ենք Հայաստանի անկախ պետականութեամբ, Արցախի ազատագրութեամբ, Հայ Սփիւռքում վերագարթեալ կեանքով և վերագարթեալ յոյսերով՝ կամօք և օգնութեամբ Աստուծոյ իրազօրօծելու մեր իղծերը, յաղթանակած տեսնելու մեր ժողովրդի արդար իրաւունքները:

90 տարի առաջ, այն վճռորոշ օրերին մայիսեան հերոսամարտերը Հայրենիքը փրկելու սխրանք էին, այսօր՝ Հայրենեաց սիրով ապրելու, Հայրենիքով համախմբուած մնալու իրաւէր: Մայիսեան հերոսամարտերը միաբանութեան ոգու պատգամ են մեր ժողովրդին: Միասնաբար, եկեղեցասէր ու հայրենասէր ոգով պիտի յաղթահարենք այսօրուայ դժուարութիւններն ու խնդիրները՝ պատմութիւնը մեզ ուսուցիչ ունենալով և միշտ առաջնորդուելով մեր ժողովրդի լուսաւոր գալիքի տեսիլքով: Արարատի ազատ հայեացքի ներքոյ պիտի ծաղկի մեր Հայրենիքը, հզօրանայ, բարգաւաճի, խաղաղ կեանքի խնդութեամբ ապրի աշխարհասփիւռ իր բոլոր զաւակների հետ: Այս հաւատով, միշտ Աստուծոյ հետ հաւատարիմ ընթացքով մեր ջանքերը համախմբենք, մեր նուիրումը զօրացնենք՝ յաւելելու համար այն յաջողութիւններն ու յաղթանակները, որ զոհողութիւնների գնով, անլուր դժուարութիւններ ու խոչընդոտներ յաղթահարելով ձեռք է բերել մեր ժողովուրդը, և որոնց պարծանքն ու քաջալերութիւնը միշտ պիտի ուղեկցեն հայոց կեանքին:

Թող անմար լինեն մեր կեանքում հայրենեաց փառքերը, հաւատաւոր հոգու լոյսն ու զօրութիւնը, արդար ու բարի գործերի պարծանքը՝ ի փառս Աստծոյ, ի պայծառութիւն մեր եկեղեցու, ի բարօրութիւն մեր Հայրենիքի ու ժողովրդի: Թող Բարձրեալի խաղաղութեան և արդարութեան շնորհների ներքոյ դէպի բարեբեր հանգրուաններ առաջնորդուի աշխարհը համայն և մեր Հայրենիք:

Շնորհք, սէր և ողորմութիւն Տեառն մերոյ Ցիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ և ընդ ամենեւեւան. ամէն:

Օրհնութեամբ՝

ԳԱՐԵԱԻՆ Բ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի 12-ն Մայիսի
յամի Տեառն 2008 և ի թուին հայոց ՈՆԾԷ
ի Մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի
ընդ համարաւ 469